

Sygn. akt I ACa 398/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun
Sędziowie:	SSA Zbigniew Ducki SSA Józef Wąsik (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Województwa (...)

przeciwko I. R. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 26 stycznia 2017 r. sygn. akt I C 2956/16

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Józef Wąsik SSA Anna Kowacz-Braun SSA Zbigniew Ducki

Sygn. akt I A Ca 398/17

UZASADNIENIE

Powód Województwo (...) wniósł pozwie z 26 kwietnia 2016 roku o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla obowiązku zapłaty przez pozwaną I. R. (1) kwoty 128.509,26 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 listopada 2015 roku oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód wskazał, iż dnia 13 lipca 2009 roku pozwana poręczyła weksel własny in blanco na zabezpieczenie istniejących i mogących powstać zobowiązań jej małżonka M. R. wynikających z umowy o dofinansowanie nr (...). Powód uzupełnił weksel na kwotę 128.509,26 zł i opatrzył go terminem płatności na dzień 16 listopada 2015 roku. Następnie pismem z dnia 29 października 2015 roku zawiadomił pozwaną o wypełnieniu

weksła oraz wezwał ją do jego wykupienia. Pozwana jednak nie udzieliła pisemnej odpowiedzi na zawiadomienie i nie wykupiła weksła .

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 19 maja 2016 roku Sąd Okręgowy w Kielcach nakazał pozwanej, aby zapłaciła na rzecz powoda kwotę 128.509,26 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 listopada 2015 roku oraz kwotę 7.007 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 5.400 zł tytułem zastępstwa procesowego, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wniosła w tym terminie zarzuty.

W zarzutach od nakazu zapłaty z dnia 16 czerwca 2016 roku pozwana wniosła o jego uchylenie i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwana w pierwszej kolejności zgłosiła zarzut nieudowodnienia roszczenia oraz zarzut przedawnienia. Zarzuciła, że powód nie wykazał czy umowa o dofinansowanie nr (...) została w ogóle zawarta, zaś z treści pozwu nie wynika czy zaszły okoliczności uzasadniające wypełnienie weksła wskazane w deklaracji wekslowej z dnia 13 lipca 2009 roku, m.in. wykorzystanie w całości lub części dofinansowania niezgodnie z przeznaczeniem, bez zachowania obowiązujących procedur, pobranie nienależnego dofinansowania lub w nadmiernej wysokości. Pozwana odnosząc się do zarzutu przedawnienia roszczenia podała, że z treści deklaracji wynika, iż zabezpieczenie ustanowione było na okres trzech lat.

Powód w odpowiedzi na zarzut nieudowodnienia roszczenia złożył odpisy dokumentów potwierdzających zawarcie z mężem pozwanej umowy o dofinansowanie oraz wypowiedzenie tej umowy. Wskazał nadto, że wbrew twierdzeniom pozwanej wiedziała ona o okolicznościach wypełnienia weksła, za który własnoręcznie poręczyła. Świadczy o tym to, że była uczestnikiem postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym K. w sprawie ICo 696/12, w którym to postępowaniu dłużnikami byli M. R. i pozwana I. R. (1), zaś jednym z wierzycieli Województwo (...). Odnosząc się zaś do zarzutu przedawnienia roszczenia powód wskazał, iż dokładny i cały zapis deklaracji wekslowej związany z terminem w jakim może dochodzić należności od pozwanej brzmi: „zabezpieczenie ustanowione jest na okres 3 lat od dnia zakończenia finansowego realizacji umowy o dofinansowanie Projektu, nie krócej jednak niż do dnia zakończenia postępowania związanego z odzyskiwaniem dofinansowania”. Powód dodał nadto, iż weksel załączony do pozwu został wypełniony prawidłowo. Środki przekazane wystawcy weksła z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosiły 66.952,17 zł, a z budżetu państwa 11.815,09 zł odsetki liczone jak dla zaległości podatkowych na dzień 16 listopada 2015 roku wynosiły odpowiednio 42.281,00 zł oraz 7.461,00 zł. Po zsumowaniu daje to kwotę umieszczoną na wekslu, a mianowicie 128.509,26 zł.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 26 stycznia 2017r utrzymał w mocy nakaz zapłaty a dnia 19 maja 2016r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 czerwca 2009 roku Zarząd Województwa (...), jako Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa (...) na lata 2007-2013, zawarł z M. R. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą: Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe (...) z siedzibą w K. umowę nr (...) do której zawarto następnie aneksy o dofinansowanie na realizację projektu pod nazwą: „Uruchomienie produkcji schodów systemowych – rozbudowa parku maszynowego zakładu obróbki kamienia naturalnego” (§ (...) ust. (...)).

Całkowitą wartość projektu ustalono na kwotę 366.671 zł, z której 40 % miało być pokrytych wkładem własnym beneficjenta, a reszta, po spełnieniu warunków wynikających z przepisów prawa oraz umowy, miała być objęta dofinansowaniem w 51% z funduszy unijnych i w 9% z krajowych (§(...) ust. (...)).

Warunkiem przekazania beneficjentowi środków z dotacji rozwojowej było m.in. wniesienie zabezpieczenia w formie weksła własnego in blanco wraz z deklaracją wekslową i poręczeniem wekslowym (§ (...) ust.(...)pkt(...)) w zw. z § (...) ust. (...) pkt (...)), którego w niniejszej sprawie udzieliła w dniu 13 lipca 2009 roku I. R. (2). W deklaracji wekslowej zawarto postanowienie, iż zabezpieczenie ustanowione jest na okres 3 lat od dnia zakończenia finansowego

realizacji umowy o dofinansowanie projektu, nie krócej jednak niż do dnia zakończenia postępowania związanego z odzyskiwaniem dofinansowania.

Zgodnie z umową beneficjent zobowiązany był do realizacji projektu zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie oraz zobowiązał się dotrzymać terminu zakończenia realizacji projektu, który został określony na dzień 31 grudnia 2011 roku. Zakończenie realizacji projektu wiązało się z kumulatywnym spełnieniem dwóch kryteriów, wynikających z § (...) pkt (...) umowy, tj. gdy wszystkie działania związane z realizacją projektu zostały faktycznie wykonane i wszystkie wydatki zostały poniesione przez beneficjenta. Ponadto umowa zobowiązywała beneficjenta do poddania się kontroli na miejscu w zakresie prawidłowości realizacji projektu, do składania wniosków o płatność nie częściej niż raz w miesiącu, ale nie rzadziej niż raz na 3 miesiące biorąc pod uwagę datę złożenia wniosku o pierwszą płatność, a nadto do złożenia wniosku o płatność końcową w ciągu 25 dni od dnia zakończenia realizacji projektu.

Przedmiotowa umowa przewidywała w § (...)ust. (...) przypadki wypowiedzenia umowy przez Instytucję Zarządzającą z zachowaniem jednomiesięcznego terminu wypowiedzenia, jeżeli beneficjent m.in. zaprzestał realizacji projektu lub realizuje go w sposób niezgodny z umową, przepisami prawa lub procedurami właściwymi dla programu (pkt (...)), rażąco utrudniał przeprowadzenie kontroli przez Instytucję Zarządzającą bądź inne uprawnione podmioty (pkt.(...)), w określonym terminie nie usunął stwierdzonych nieprawidłowości (pkt. (...)), w sposób rażący nie wywiązuje się z obowiązków nałożonych na niego w umowie (pkt.(...)).

Zgodnie zaś z § (...) ust. (...) w przypadku rozwiązania umowy z powodów wskazanych wyżej beneficjent był zobowiązany do zwrotu otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych naliczanymi od dnia przekazania dofinansowania, w terminie wyznaczonym przez Instytucję Zarządzającą.

W związku z wielokrotnymi bezskutecznymi próbami skontaktowania się z M. R. w sprawie realizacji w/w projektu i brakiem jakiegokolwiek informacji o stanie realizacji inwestycji z jego strony Instytucja Zarządzająca podjęła decyzję o przeprowadzeniu kontroli doraźnej w miejscu realizacji projektu, która odbyła się w dniu 9 marca 2012 roku. M. R. odmówił poddania się czynnościom kontrolnym i poinformował, iż nie jest zainteresowany dalszą realizacją projektu pod nazwą „Uruchomienie produkcji schodów systemowych – rozbudowa parku maszynowego zakładu obróbki kamienia naturalnego”, i że jest świadomy konieczności zwrotu pobranej zaliczki powiększonej o odsetki.

W wyniku podjętych czynności kontrolnych stwierdzono, że M. R. nie wywiązał się z warunków umowy co do terminów złożenia wniosku o płatność końcową jak również w okresie od 14 września 2011 roku do dnia zakończenia realizacji projektu tj. 31 grudnia 2011 roku nie złożył żadnego wniosku o płatność pośrednią.

W związku z powyższym pismem z dnia 27 czerwca 2012 roku Zarząd Województwa (...) rozwiązał bez wypowiedzenia umowę nr (...)zawartą z M. R. na podstawie § (...) ust. (...) pkt (...) tejsze umowy i wezwał do zwrotu otrzymanego dofinansowania wypłaconego na łączną kwotę 78.161,26 zł wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych od dnia przekazania dofinansowania tj. od dnia 25 marca 2010 roku.

Łączna wysokość odsetek od przekazanego dofinansowania wyliczona na dzień sporządzenia wypowiedzenia tj. 27 czerwca 2012 roku stanowiła kwotę 22.367 zł, w tym w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego kwotę 19.012 zł oraz w ramach budżetu Państwa kwotę 3.355 zł.

Następnie pismem z dnia 4 września 2012 roku wezwano M. R. do zwrotu wykorzystanego dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu państwa wraz z należnymi odsetkami w wysokości 66.952,17 zł i 11.815,09 zł kwoty środków z budżetu Państwa w terminie 14 dni pod rygorem wydania przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym decyzji określającej kwotę przypadającą do zwrotu oraz naliczenia odsetek i określenia sposobu ich zwrotu.

Wobec braku zwrotu powyższej kwoty wraz z odsetkami Zarząd Województwa (...) mocą decyzji nr (...)z dnia 20 grudnia 2012 roku określił M. R. przypadającą do zwrotu kwotę środków: z Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego w wysokości 66.952,17 zł i z budżetu Państwa w wysokości 11.815,09 złotych z tytułu zwrotu całości dofinansowania przekazanego na podstawie umowy nr (...)wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji.

M. R. nie zwrócił wymaganych kwot dofinansowania, a w związku z tym powód – Województwo (...) wypełnił posiadany na zabezpieczenie weksel in blanco poręczony przez pozwaną, na kwotę 128.509,26 zł. Następnie pismem z dnia 29 października 2015 roku, doręczonym w dniu 5 listopada 2015 roku, poinformował pozwaną o wypełnieniu weksla oraz dacie jego płatności ustalonej na 16 listopada 2015 roku, jednocześnie wzywając ją do zapłaty. I. R. (1) w wyznaczonym terminie nie wykupiła weksla.

Ustalenia faktyczne w przedmiotowej sprawie Sąd poczynił przede wszystkim w oparciu o dołączoną do sprawy dokumenty, których wiarygodności i prawdziwości ostatecznie żadna ze stron nie kwestionowała.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936r prawo wekslowe (Dz.U 1936r, Nr 37, poz. 282 ze zm.) weksel własny zawiera: 1) nazwę "weksel" w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono; 2) przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej; 3) oznaczenie terminu płatności; 4) oznaczenie miejsca płatności; 5) nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana; 6) oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu; 7) podpis wystawcy wekslu. Weksel przedstawiony przez powoda spełnia zatem wszystkie powyżej wymienione wymogi formalne.

Zgodnie z treścią art. 30 powołanej ustawy zapłatę weksla można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym (aval) co do całości sumy wekslowej lub co do jej części. Poręczenie umieszcza się na wekslu albo na przedłużku. Poręczenie oznacza się wyrazem „poręczam” lub innym zwrotem równoznacznym; podpisuje je poręczyciel. Poręczenie powinno wskazywać, za kogo je dano. W braku takiej wskazówki uważa się, że poręczenia udzielono za wystawcę (art. 31 ustawy prawo wekslowe). W myśl art. 32 wskazanej powyżej ustawy poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej.

Poręczenie wekslowe polega więc na przyjęciu odpowiedzialności wekslowej za dług osoby podpisanej na wekslu. Nie zabezpiecza natomiast wywiązania się z umowy, w związku z którą został wystawiony weksel lub zostało udzielone poręczenie wekslowe. Zobowiązanie poręczyciela wekslowego (awalisty) jest zawsze zobowiązaniem wekslowym, które cechuje się abstrakcyjnością i bezwarunkowością, zaś jego byt zależy nie od istnienia wierzytelności, którą poręcza, a od podpisu poręczyciela na wekslu oraz prawidłowości wypełnienia weksla in blanco (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1998 roku, sygn. akt I CKN 575/97, LEX 518105).

W niniejszej sprawie ostatecznie nie było sporu, iż M. R. zawarł ze stroną powodową umowę o dofinansowanie na realizację projektu pod nazwą: „Uruchomienie produkcji schodów systemowych – rozbudowa parku maszynowego zakładu obróbki kamienia naturalnego” z dnia 25 czerwca 2009 roku. Okoliczność ta została przez powoda w sposób niebudzący wątpliwości wykazana, a nadto powód udowodnił, że zabezpieczeniem jej wykonania był weksel gwarancyjny in blanco poręczony przez pozwaną I. R. (1), składając oryginał weksla wraz z deklaracją wekslową.

Pozwana I. R. (1) podniosła zarzut przedawniania roszczenia, które zabezpieczał weksel wskazując, iż stało się ono wymagalne w dniu 27 czerwca 2012 roku (zgodnie z datą wypowiedzenia umowy – zob. k. 92-94), a zatem przedawnienie nastąpiło w dniu 27 czerwca 2015 roku. Pozwana w ramach zarzutu przedawnienia roszczenia głównego zgłosiła zarzut bezskuteczności zapisu zawartego w deklaracji wekslowej dotyczącego terminu na jaki zostało udzielone zabezpieczenie umowy, tj. w części w jakiej wskazano, że „zabezpieczenie ustanowione jest na okres 3 lat od dnia zakończenia finansowego realizacji umowy o dofinansowanie projektu, nie krócej jednak niż do dnia zakończenia postępowania związanego z odzyskiwaniem dofinansowania” (zob. kopia deklaracji wekslowej – k. 9-10).

Zarzut przedawnienia w niniejszej sprawie jest w ocenie Sądu chybiony. W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zgodnie z art. 118 kc termin przedawnienia – jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej – wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Wyjaśnić jednak trzeba, że czym innym jest przedawnienie roszczenia ze stosunku podstawowego a czym innym przedawnienie wekslowe. Obie instytucje różnią się istotnie między innymi, co do początku biegu przedawnienia. Termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, zgodnie z regułą art. 120 kc, rozpoczyna bieg od dnia, w którym świadczenie ze stosunku podstawowego stało się wymagalne. Początek biegu terminu przedawnienia roszczenia z weksła własnego skierowanego przeciwko wystawcy weksła własnego, zgodnie z art. 70 prawa wekslowego w związku z art. 103 i 104 prawa wekslowego, liczy się od dnia płatności weksła. Tę samą zasadę stosuje się do weksli in blanco. Przedawnienie praw z weksła in blanco nie rozpoczyna biegu do czasu jego wypełnienia. Przedawnienie roszczenia z weksła wręczonego bez wypełnienia daty płatności i bez zastrzeżeń co do tej daty, rozpoczyna się z dniem płatności wpisanym na wekslu przez wierzyciela wekslowego (patrz. wyrok SN2008-02-14, IICSK 522/07, niepubl.). Nie ulega więc wątpliwości, że termin przedawnienia roszczenia wekslowego upływa dopiero w dniu 16 listopada 2018 roku, tj. trzy lata od dnia płatności weksła (art. 70 prawa wekslowego). Zobowiązanie pozwanej wynikające z przedstawionego weksła jest zatem ważne. Bez znaczenia w tym zakresie pozostaje w ocenie Sądu zarzucona przez pozwaną bezskuteczność zapisu zawartego w deklaracji wekslowej co do terminu ważności zabezpieczenia, który miał obowiązywać, aż do dnia zakończenia postępowania związanego z odzyskiwaniem dofinansowania, skoro termin ustawowy ważności weksła nie został przekroczony.

Sąd uznał zatem, że weksel został wypełniony prawidłowo, gdyż należność w wysokości 128.509,26 zł przysługująca powodowi wraz z odsetkami ustawowymi od dnia następnego po dniu płatności weksła tj. od dnia 17 listopada 2015 roku, nie została uregulowana ani przez wystawcę weksła ani też przez poręczyciela. Z tego też względu na podstawie art. 496 kpc utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 19 maja 2016 roku, sygn. akt I Nc 237/16.

Apelację od tego w wyroku - w całości - wniosła pozwana, zarzucając naruszenie prawa materialnego, a to art.10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku - Prawo wekslowe poprzez przyjęcie, iż stanowiący podstawę dochodzonych roszczeń weksel własny in blanco wystawiony przez M. R. i poręczony przez pozwaną I. R. (1), został prawidłowo wypełniony, podczas gdy z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, aby zgłoszone w zarzutach od nakazu zapłaty zarzuty dotyczące niezgodnego z umową wypełnienia weksła były przedmiotem oceny sądu, co skutkuje przyjęciem, iż sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

Na tej podstawie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach, pozostawiając temu sądowi orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego, względnie o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i:

- uchylenie nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 19 marca 2016 roku wydanego w sprawie I Ne 237/16 i oddalenie powództwa w całości,
- zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

W uzasadnieniu podkreślono, że analiza § (...) umowy w sposób niebudzący wątpliwości wskazuje, iż wręczony weksel stanowił zabezpieczenie zwrotu nieprawidłowo wydatkowanych środków i co ma pierwszorzędne znaczenie, bowiem zabezpieczenie udzielone poprzez wręczenie weksła, było udzielone na okres trzech lat od dnia zakończenia finansowego realizacji umowy o dofinansowanie projektu, nie krócej jednak niż do dnia zakończenia postępowania związanego z odzyskiwaniem dofinansowania. Jak wynika z dołączonej do pisma procesowego powoda decyzji Zarządu Województwa (...) z dnia 27 czerwca 2012 roku, z tym dniem, po przeprowadzeniu postępowania sprawdzającego została rozwiązana umowa łącząca powoda z M. R.. W § (...) pkt (...) umowy określono, co należy rozumieć jako „zakończenie finansowej realizacji”, od której to daty biegnie trzyletni okres zabezpieczenia, przy czym w sytuacji, gdy umowa zostaje rozwiązana, przed „zakończeniem finansowym realizacji” trzyletni okres winien być liczony nie później niż od daty rozwiązania umowy. Odnosnie zawartego w deklaracji wekslowej sformułowania „nie

krócej jednak niż do dnia zakończenia postępowania związanego z odzyskiwaniem dofinansowania" wskazano, że zapis ten, znajduje oparcie w zapisach § (...) umowy stron, określającego tryb postępowania dotyczącego odzyskiwania nieprawidłowo pobranego dofinansowania. Postępowanie określone w tym przepisie umowy stron określa, iż postępowanie o zwrot kończy się wydaniem decyzji przez Zarząd Województwa (...). W przypadku M. R., decyzja Zarządu Województwa (...), kończąca postępowanie i wskazująca termin zwrotu dofinansowania wydana została w dniu 27 czerwca 2012 roku. W tej sytuacji najpóźniej od tej daty rozpoczął bieg trzyletni termin na który udzielone zostało zabezpieczenie w postaci weksla własnego in blanco. Jak wynika z samej treści weksla, weksel ten został wypełniony dnia 29 października 2015 roku, zatem już po upływie okresu na który udzielone było zabezpieczenie tym wekslem. Z upływem tego okresu odpadła umowna podstawa do skorzystania z weksla, który był wekslem gwarancyjnym. Żaden przepis umowy stron nie definiuje „zakończenia postępowania związanego z odzyskaniem dofinansowania” jako daty tożsamej z odzyskaniem przez powoda niezwróconego przez beneficjenta dofinansowania co do którego orzeczono o obowiązku jego zwrotu.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie znajduje uzasadnionych podstaw.

Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne – które Sąd Apelacyjny przyjął za swoje – oraz trafnie zastosował przepisy prawa procesowego i materialnego. Na wstępie wskazać należy, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji (art. 378 §1 k.p.c.) na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (art.382 k.p.c.) z tym zastrzeżeniem, że przed sądem pierwszej instancji powinny być przedstawione wyczerpująco kwestie sporne, zgłoszone fakty i dowody, a prezentacja materiału dowodowego przed sądem drugiej instancji ma miejsce wyjątkowo (art. 381 kpc).

Zgodnie z uchwałą składu 7 sędziów (III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz.55), której nadano moc zasady prawnej, sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego. W sprawie niniejszej ma to znaczenie, gdyż pozwana podniosła zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 10 Prawa wekslowego, oraz zarzut nierozpoznania istoty sprawy.

Przedmiotem powództwa jest roszczenie wekslowe, zatem sąd bada jedynie - oprócz formy weksla - podniesione przez dłużnika zarzuty, oparte na stosunku cywilnoprawnym (art. 16 Prawa wekslowego) lub na zawartym przez strony porozumieniu co do uzupełnienia weksla wystawionego in blanco (art. 10 Prawa wekslowego). Wynika z tego, że zarówno zarzuty podniesione przez dłużnika, jak i twierdzenia faktyczne powoda zgłaszane na ich odparcie mogą się obracać wyłącznie w granicach roszczenia objętego wekslem. (uchwała z dnia 7 stycznia 1967, III CZP 19/66, OSNCP 1968 nr 5, poz. 79; wyrok SN z dnia 25 listopada 2010 r., I CSK 387/10, Legalis nr 407496). W uzasadnieniu wyroku z dnia 3 lutego 2016r., V CSK 314/15 (legalis nr 1460957) Sąd Najwyższy stwierdził, że „dochodząc wierzytelności wekslowej wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla. W stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega jednak złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może bowiem - w braku skutecznych zarzutów wekslowych - przeciwstawić zarzuty oparte na jego stosunkach osobistych z wierzycielem, czyli zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Może zatem kwestionować samo istnienie lub rozmiar roszczenia wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Spór przenosi się wówczas z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego, nie dochodzi jednak do zmiany powództwa, ponieważ przedmiotem rozpoznania jest nadal to samo roszczenie wekslowe, a powód jedynie przydaje mu dodatkowe uzasadnienie faktyczne i prawne.” Z powyższego wynika zatem, że obowiązek wykazania, że wierzytelność wekslowa nie istnieje a weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem, obciąża zawsze pozwanego dłużnika. Z okoliczności sprawy nie wynika, by Sąd Okręgowy niewłaściwie rozłożył ciężar dowodu.

Przechodząc do zarzutu naruszenia prawa materialnego w pierwszym rzędzie należy podkreślić, o czym była już wyżej mowa, że roszczenie powoda jest oparte na wekslu in blanco, o charakterze zabezpieczającym roszczenia umowne. Weksel in blanco wystawiony jako własny i wręczony w związku z zawarciem umowy, prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy, powinien być jednak przez sprzedawcę wypełniony zgodnie z zawartym porozumieniem.

Powstałe zobowiązanie wekslowe ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, a więc niezależny od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie i ma ułatwić zaspokojenie wierzyciela w ramach stosunku podstawowego. Wygaśnięcie stosunku podstawowego uniemożliwia zatem dochodzenie wierzytelności wekslowej, natomiast wygaśnięcie zobowiązania wekslowego w sposób prowadzący do zaspokojenia wierzyciela powoduje wygaśnięcie zabezpieczonej wierzytelności. Jedynie wygaśnięcie zobowiązania wekslowego bez zaspokojenia wierzyciela lub nieistnienie tego zobowiązania nie ma wpływu na stosunek podstawowy, stąd swoisty priorytet stosunku podstawowego wobec stosunku wynikającego z weksla (zob. uchwałę połączonych Izb: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1972 r., III PZP 17/70, OSNCP rok 1973, nr 5, poz. 72 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2004 r., II CK 170/04, z dnia 14 listopada 2006 r., II CSK 205/06, OSNC rok 2007, nr 9, poz. 139, z dnia 27 listopada 2007 r., IV CSK 258/07 i z dnia 20 czerwca 2008 r., IV CSK 65/08). Dochodząc wierzytelności wekslowej wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla. W stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega jednak złagodzeniu. W procesie wekslowym dopuszczalne jest bowiem przeniesienie sporu ze stosunku wekslowego na stosunek podstawowy. Podjęta przez pozwanego obrona za pomocą zarzutów nawiązujących do stosunku podstawowego wobec dochodzonego od niego roszczenia wekslowego prowadzi do objęcia sporem także tego stosunku. Niemniej jednak zarzut oparty na treści art. 10 Prawa wekslowego jest zarzutem wekslowym i prowadzi jedynie do uwzględnienia tego stosunku w ramach oceny zasadności dochodzonego roszczenia wekslowego. Przedmiotem sporu jest roszczenie wekslowe, z tą tylko różnicą, że przy jego rozpoznawaniu uwzględnia się również stosunek podstawowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2006 r., V CSK 86/06,). Przeniesienie sporu na stosunek podstawowy sensu stricto wymaga w związku z tym inicjatywy powoda, który w odpowiedzi na zarzuty od nakazu zapłaty może podnieść twierdzenia uzasadniające uwzględnienie powództwa na podstawie stosunku, który weksel zabezpieczał. Wówczas Sąd może rozpoznać tak zakreślone powództwo nawet wówczas, gdy z jakichś powodów powództwo oparte na wekslu okaże się niezasadne.

W niniejszej sprawie powód w odpowiedzi na zarzuty pozwanej przedstawił twierdzenia faktyczne i dowody na istnienie wierzytelności podstawowej.

Ma rację pozwana, że przy wekslu in blanco istotne znaczenie ma zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wynikającym z deklaracji wekslowej. Jeżeli bowiem weksel in blanco zostanie przez jego odbiorcę wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem, zobowiązanie wekslowe osoby, która wystawiła lub poręczyła weksel nie powstanie, co osoba ta może zarzucić odbiorcy weksla bez żadnych ograniczeń. Zgodnie z art. 10 Prawa wekslowego, ciężar dowodu, że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem wekslowym, a zatem, że zadłużenia nie było lub było ono inne, niż wpisane przez wierzyciela na wekslu, spoczywało na pozwanym jako dłużniku wekslowym, na co wskazano powyżej.

Zakresy odpowiedzialności z weksla i ze stosunku podstawowego powinny co do zasady sobie odpowiadać, chyba, że co innego wynika z ustawy (np. co do różnych terminów przedawnienia) lub z porozumienia wekslowego np. co do terminu wypełnienia weksla przez jego posiadacza (por. uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 kwietnia 1972 r., III PZP 17/70, OSNCP 1973 r. Nr 5, poz. 72, teza 1 wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2003 r., I CKN 434/01, oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., I CSK 641/09). Z zestawienia treści deklaracji wekslowej złożonej w sprawie i umowy łączącej powoda w wystawcę weksla własnego za którego poręczyła pozwana wynika, że wypełnienie weksla nastąpiło zgodnie z porozumieniem wekslowym.

Pozwana przed Sądem I Instancji i w uzasadnieniu apelacji wskazywała w istocie, że w dniu 19 października 2015r, kiedy to powód wypełnił weksel jego roszczenie było już przedawnione, a deklaracja wekslowa również nie dawała powodowi w tej dacie uprawnienia do wypełnienia weksla. Pośrednio pozwana zarzuca naruszenie art. 65 § 1 i 2 k.c. (porozumienie wekslowe jest umową prawa cywilnego).

Zarzuty apelacji nie są uzasadnione. Sąd pierwszej instancji dokonał właściwej wykładni oświadczeń woli stron objętych zapisami umowy z dnia 25 czerwca 2009r oraz deklaracji wekslowej skoro uznał, że powód zgodnie z treścią deklaracji wekslowej miał prawo wypełnić posiadany weksel, a jego roszczenie nie jest przedawnione. Sąd I Instancji rozpoznał zatem istotę sprawy. Kwestia braku przedawnienia roszczenia wekslowego nie budzi wątpliwości, gdyż wniesienie pozwu nastąpiło przed upływem trzech lat od daty płatności weksla. Pozwanej jednak chodziło – choć nie stwierdza tego wyraźnie - o przedawnienia roszczenia cywilnego wynikającego z umowy, co wiąże z niemożnością wypełnienia weksla, a więc upadkiem zabezpieczenia w tej postaci. W tym zakresie pozwana również nie ma racji. Powód wszak nie jest przedsiębiorcą a jego roszczenie powstało nie w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, ale w ramach zarządzania środkami pochodzącymi z funduszy Unii Europejskiej jako Instytucja Zarządzająca. Termin przedawnienia takiego roszczenia wynosi zgodnie z art. 118 k.c. 10 lat.

Sąd uznał, że również zapis deklaracji wekslowej co do terminu ważności zabezpieczenia wierzytelności nie ubeskutecznia weksla. W ocenie Sądu Apelacyjnego umowa o współpracy jak i deklaracja wekslowa, są sformułowane w sposób jednoznaczny i spójny. Deklaracja wekslowa jest umową i jak każda umowa podlega stosownej wykładni według reguł określonych w art. 65 k.c., o ile jej treść budzi wątpliwości. Na tle tego przepisu przyjęta została tzw. kombinowana metoda wykładni oświadczeń woli (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1995 r., IIICZP 66/95, OSNC 1995, nr 12, poz. 168), przyznająca pierwszeństwo - w wypadku oświadczeń woli składanych innej osobie - temu znaczeniu oświadczenia woli, które rzeczywiście nadały mu obie strony w chwili jego złożenia (subiektywny wzorzec wykładni). Podstawą tego pierwszeństwa jest zawarty w art. 65 § 2 k.c. nakaz badania raczej, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierania się na dosłownym jej brzmieniu, nawet jeśli odbiega ono od jasnego sensu oświadczenia woli wynikającego z reguł językowych (wyroki SN: z dnia 7 grudnia 2000 r., II CKN 351/00, OSNC 2001, nr 6, poz. 95, z dnia 25 marca 2004 r., II CK 116/03, niepubl. i z dnia 8 października 2004 r., V CK 670/03, OSNC 2005, nr 9, poz. 162). Jeżeli natomiast okaże się, że strony różnie rozumiały treść złożonego oświadczenia woli, to za prawnie wiążące - zgodnie z kombinowaną metodą wykładni oświadczeń woli - należy uznać znaczenie oświadczenia woli ustalone według wzorca obiektywnego. Skoro strony ustaliły, w umowie jak i w deklaracji wekslowej, że zabezpieczenie (weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową i poręczeniem wekslowym) ustanawiane jest w wysokości określonej przez Instytucję Zarządzającą na okres od ustalonego terminu wniesienia zabezpieczenia do czasu wymaganej trwałości projektu, to jest na okres trzech lat od dnia zakończenia realizacji projektu (...) nie krócej jednak niż do dnia zakończenia postępowania związanego z odzyskiwaniem dofinansowania, (...) to nikogo nie powinno dziwić, że w okresie po upływie owych trzech lat powód skorzystał ze swojego prawa i wykorzystując weksel in blanco dochodzi swoich praw, skoro jego roszczenie podstawowe nie jest przedawnione. Niewątpliwie niniejszy proces jest właśnie postępowaniem związanym z odzyskiwaniem dofinansowania, skoro pozostaje poza sporem, że zarówno dłużnik główny wekslowy jak i jego poręczyciel – który odpowiada tak samo i na takich samych warunkach – nie spłacili dochodzonej wierzytelności. Nie można zgodzić się z apelującą, iż proces odzyskiwania dofinansowania kończy wydanie decyzji o zwrocie dofinansowania przez Zarząd Województwa bez względu na zakres zaspokojenia wierzyciela przez dłużnika. W takim razie zapisy umowy dotyczące zabezpieczenie jej wykonania pozbawione byłyby praktycznego znaczenia.

Z omówionych względów, powód miał prawo wypełnienia w dniu 29 października 2015r weksla poręczonego przez pozwaną. Pozwana w apelacji nie wykazała skuteczności zarzutu przedawnienia, ani zarzutu wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem, a w konsekwencji naruszenia art. 10 Prawa wekslowego.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanej jako nieuzasadnioną, na podstawie art. 385 k.p.c.

Sąd orzekł o kosztach procesu zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, na zasadzie art. 98 § 1 i § 3 i art. 99 k.p.c. obciążając nimi stronę przegrywającą sprawę. Na koszty te składa się wynagrodzenie pełnomocnika zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1803) ze zm. od 1.01.2017r przy przyjęciu minimalnej stawki.

SSA Józef Wąsik	SSA Anna Kowacz- Braun	SSA Zbigniew Ducki